

VRAČANJE POTOMCEV SLOVENSkih IZSELJENCEV V ZDA IN KANADI K SLOVENSKI IDENTITETI V KONTEKSTU GLOBALNEGA TRENDa INDIVIDUALIZACIJE

Dejan VALENTINČIČ¹

COBISS 1.01

IZVLEČEK

Vračanje potomcev slovenskih izseljencev v ZDA in Kanadi k slovenski identiteti v kontekstu globalnega trenda individualizacije

Avtor v članku preučuje pojav posameznikov slovenskih korenin iz ZDA in Kanade, ki so stik z etnično identiteto in s slovensko skupnostjo izgubili že zelo zgodaj oz. jim predniki slovenske identitete sploh niso predali, a so jo pozneje (ponovno) odkrili. Življenjske zgodbe posameznikov postavlja v kontekst globalnega trenda individualizacije, ki ga aplicira na omenjene mikro primere. Zanima ga, kaj jih je privedlo do iskanja korenin, kaj jim te pomenijo in kako se renesansa etnične identitete odraža v njihovih življenjih.

KLJUČNE BESEDE: globalni trendi, individualizacija, potomci izseljencev, etnična identiteta, iskanje korenin

ABSTRACT

Reclamation of Slovenian Identity by the Descendants of Slovenian Immigrants in the USA and Canada in the Context of the Global Trend of Individualization

In this article the author presents a phenomenon of individuals of Slovenian descent living in the United States and Canada, whose ethnic identity and connection with Slovenian ethnic community were either lost early in their lives, or were not even passed down to them by their ancestors, but were later (re)discovered. Life stories of individuals have been put into the context of the global trend of individualization and applied to this local case. The author examines what has motivated them to trace their roots, what this means to them today and how the discovery of Slovenian identity is reflected in their lives.

KEY WORDS: global trends, individualization, Slovenian descendants, ethnic identity, search of roots

¹ Mag. prava, asistent za ustavno pravo in človekove pravice, Fakulteta za uporabne družbene študije, Gregorčičeva 19, SI-5000 Nova Gorica, dejan.valentincic@fuds.si

UVOD

Potomci slovenskih izseljencev v ZDA in Kanadi so bili kot pripadniki nedominantnih etničnih identitet in kultur po vseživljenjskih dinamičnih identifikacijskih procesih (še bolj) izpostavljeni fluidnosti svojih identitet. Kljub temu da so številni veliko časa in energije namenjali ohranjanju etnične identitete, pa nekaterim to ni uspelo in so se asimilirali v večinsko družbo. V raziskavi, v kateri izpostavljam tretji vidik, predstavljam življenjske zgodbe posameznikov, ki so slovensko identiteto že izgubili, a so jo nato ponovno odkrili in navdušeno sprejeli. O sorodnih tematikah so slovenski raziskovalci v preteklosti že pisali.¹ Zaradi omejenega prostora njihovih ugotovitev ne ponavljam; prav tako ne obravnavam problema identitete² ter ameriške asimilacijske politike,³ saj so to obravnavale že številne študije.

V pričujoči raziskavi poskušam proces iskanja korenin in vračanja k etnični identiteti inovativno postaviti v kontekst individualizacije, ki jo označujem kot najpomembnejšo značilnost globalizacije oziroma kot enega od njenih ključnih procesov (Danilova v Genov 2012: 137). Opisuje se jo tudi kot »najpomembnejši megatrend« (NIC 2012: 8). Ta kontekst je še zlasti pomenljiv in zanimiv, ker se etnična identiteta navadno razume kot izrazito kolektivno pogojen pojav, tu pa je situacija povsem drugačna. Zanima me notranja motivacija posameznikov za takšne življenjske spremembe: ali se posamezniki nato vključujejo v etnične strukture slovenskih skupnosti ali gre zgolj za njihov individualistični projekt. Nadalje analiziram njihov odnos do Slovenije, kako njihove družine sprejemajo te transformacije, ali se je proces prenesel na druge družinske člane ter kakšna je povezava med versko in etnično opredelitvijo.

Razumljivo je, da je bil v obravnavanih primerih slovenski jezik že izgubljen. Nekateri učenje jezika močno povezujejo z identiteto, drugi le delno, tretji pa sploh ne. Ker je jezik kompleksnejše vprašanje, razpravo o njem vključujem v vse dele analize.

Osrednji del članka je sestavljen iz dveh delov: teoretičnega, v katerem predstavljam osrednje ugotovitve in stališča ključnih strokovnjakov za globalni trend individualizacije, in empiričnega, v katerem predstavljam in analiziram ugotovitve terenske raziskave. Fenomen preučujem s pomočjo nadvse raznolikih življenjskih zgodb, ki so bogato gradivo za znanstveno analizo. Posamezniki prihajajo iz različnih krajev obeh držav in se med seboj večinoma ne poznajo. Zanimivo pa je, da so vse osebe, katerih pripovedi analiziram, da bi lažje poiskale informacije o slovenskem izvoru ali bile zgolj povezane z najživahnejšim slovenskim dogajanjem, navezale stik s Clevelandom, osrednjim slovenskim središčem v Severni Ameriki.

UPORABLJENA METODOLOGIJA

Raziskoval sem med obiskom Severne Amerike. Metoda opazovanja z udeležbo je pomembno pripomogla k pridobivanju začetnih informacij in pozneje k spoznavanju organiziranega prireditvenega življenja slovenskih etničnih skupnosti ter osebnega življenjskega sloga posameznikov; te preučujem v empiričnem delu. Opazovanje z udeležbo mi je pomagalo pri temeljnem razumevanju ciljne populacije, iz česar sem izhajal pri nadaljnjih opredeljevanjih raziskovalnih problemov in pristopih k njihovi analizi. Številni neformalni intervjuji in sproščeni neobvezni pogovori so mi pomagali oblikovati temeljno podobo izseljenskih skupnosti. Teoretiki (npr. Lamut in Macur 2012: 133) sicer opozarjajo na možnost, da pri opazovanju z udeležbo opazovanci spremenijo vedenje. V opisanih primerih takšnih sprememb, zaradi katerih bi pričevanja postala nerelevantna, ni bilo, saj so intervjuvanci poznali raziskovalno ozadje. Opazovanje tako ni bilo etično sporno, z natančno raziskovalno temo pa niso bili seznanjeni.

1 Med domačimi raziskovalci, ki se vsaj posredno dotikajo tematike, glej Milharčič Hladnik 2016; Koderman 2015; Lukšič Hacin in Toplak 2012; Koderman in Mihelič Pulsipher 2012; Žigon 2004; Milharčič Hladnik 2004a; Čebulj Sajko 1999.

2 O tem glej npr. Fazal in Tsagarousianou 2001; Puskas 2002 in Genov 2008.

3 Glej Glazer in Moynihan 1963; Banks 1996 in Crawford 2000.

Pripravnosti raziskovalca niso namenjali nepotrebne pozornosti, ampak so nemoteno nadaljevali aktivnosti; veseli pa so bili raziskovalnega zanimanja zanje. Z nekaj pomembnimi akterji družbenega življenja slovenske skupnosti v Clevelandu sem opravil polstrukturirane pogovore, tematsko povezane z zgodovino skupnosti in današnjim stanjem. Intervjuji so se osredotočali predvsem na dejstva, s čimer sem se skušal izogniti nevarnosti, poimenovani *defence effect* – da bi sogovorniki odgovarjali, kot bi želeli slišati raziskovalec (Bernard 1995: 231).

Kvalitativne podatke za konkretno raziskavo sem pridobil z desetimi biografskimi intervjuji. Namesto biografskih so bili najprej predvideni običajni polstrukturirani intervjuji, a izkazalo se je, da so življenjske zgodbe posameznih intervjuvancev, njihovi motivi za iskanje korenin, osmišljanje etničnosti in aktivacija v slovenski skupnosti zelo različni. Zato sem intervjuvancem omogočil, da so celotno zgodbo povedali, kot so želeli sami, z okvirnimi vprašanji sem jih usmerjali le toliko, da sem od vseh pridobil enako relevantne podatke (glej npr. Milharčič Hladnik 2007). Intervjuvancem sem torej poskušal dati čim več svobode za izražanje (Marentič Požarnik 2001: 74). Tako v empiričnem delu ne poskušam enakovredno predstaviti vseh izkušenj in stališč za vsako vprašanje, ampak sem izbral le najpomembnejše. Vse intervjuvance sem spoznal naključno ter v neformalnem pogovoru ugotavljal relevantnost njihovih zgodb. Nato sem jih zaprosil za intervju in ga opravil ob drugi priložnosti.

GLOBALNI TREND INDIVIDUALIZACIJE

Nikolai Genov (2012) individualizacijo opredeljuje kot naraščanje avtonomije posameznikov; kot ključno dimenzijo sodobne individualizacije označuje 'opolnomočenje' (*empowerment*) teh individuumov (Genov 2015). Matthew Adams (2006) in Will Atkinson (2010) pravita, da je posameznik postavljen v situacijo, v kateri lahko in celo mora načrtovati, organizirati, voditi in nadzirati svojo življenjsko pot. Anthony Giddens meni, da po individualizaciji nismo več to, kar smo, ampak kar naredimo iz sebe (Giddens 1991: 75). Individualizacijo torej razumemo kot proces, ki se odvija na področju vrednot in človeških odnosov, osredotočenih na samodosežke in ambicije posameznikov, ki se borijo za individualni uspeh v življenju, z manjšim oziranjem na skupno dobro in družbene zahteve (Danilova v Genov 2012: 139). Genov ob tem opozarja, da individualizacija prinaša več svobode, a poveča odgovornost (Genov 2015: 3).

Zlasti zanimivo in za nas relevantno je, da se proces individualizacije povezuje z »zmanjševanjem relevantnosti tradicionalnih družbenih struktur« (Beck 1983), »detradicionalizacijo« (Atkinson 2010), »osvoboditvijo posameznika od tradicionalne kulture« (Genov 2015) ... Danilova opisuje, da se individualizacija pojavi kot rezultat umika tradicionalnih struktur, kot so država, razred, jedra družina in etnične skupine oziroma narodnosti. Razume jo kot trend emancipacije, saj so posamezniki osvobojeni tradicionalnih vezi in odkrivajo nove družbene prostore, odprte za njihovo avtonomijo (Danilova v Genov 2012: 137). Zato je obratna implikacija v našem primeru – vrnitev h koreninam in tradiciji kot rezultat individualizacije – še toliko zanimivejša. Ulrich Beck in Elisabeth Beck Gernsheim (2002) pravita, da so ljudje vse bolj vključeni v svoje osebne projekte, zanašajoč se na lastne vire, znanje in sposobnosti. Posledično gradijo bolj fluidne in spremenljive identitete. To je po njunem mnenju ključna in učinkovita strategija v negotovem svetu. Posamezniki so dejansko prisiljeni postati agenti gradnje lastne identitete (prav tam 2002).

Anthony Giddens (1991) in Zygmund Bauman (2001) se strinjata, da individualizacija dovoli osvoboditev od predhodnih družbenih oblik in vzorcev, hkrati pa dovoljuje reintegracijo v nove družbene strukture, ki imajo omejen rok trajanja in posamezniku omogočajo, da upravlja lastno življenjsko pot. Identifikacije tako lahko razumemo kot izbrane od posameznikov in ne kot dane ter usojene (Mishler in Pollack 2003). Individualizirane izbire in naraščajoča fluidnost identifikacij so kazalnik vse bolj globaliziranega trenda individualizacije (Genov 2012), ki je bistveno pripomogla k občutnim spremembam v vezeh znotraj skupnosti in v osebnih odnosih.

Ljudje postajajo polno odgovorni za gradnjo samih sebe kot posameznikov. Sodobne identifikacije tako zavzemajo različne pomene glede na različne življenjske cilje posameznikov. Zygmund Bauman (2001: 144) pravi, da je individualizacija sestavljena iz spremembe dane človekove identitete v nalogo; akterje napolni z odgovornostjo za izvedbo te naloge in njene posledice (skupaj s stranskimi učinki). Z drugimi besedami, *de jure* vzpostavlja avtonomijo (čeprav ne nujno tudi *de facto*). Nadaljuje, da posameznikovo mesto v družbi ni več (želeni ali neželeni) dar (prav tam).⁴

Vse te značilnosti so opazne tudi pri intervjuvancih, a jim je stabilnejšo identiteto omogočila prav naslonitev na etnične korenine. Znotraj skupnosti so spletli trdne vezi s soljudmi. Zgraditev lastne nove identitete je korenito spremenila njihova življenja. Brez dvoma je pri vseh šlo za povsem samostojne odločitve, torej posledico individualizacije. Vsak je bil odgovoren za gradnjo lastne identitete in sledenje svojim zanimanjem. Etnična identiteta je kolektivni pojav, toda posamezniki znotraj skupnosti imajo vse več možnosti za oblikovanje lastnega obraza in izbiri, v katere dele življenja skupnosti se bodo vključili. To še toliko bolj velja za intervjuvance v tem primeru, saj so prosti vseh vezi; kot zunanji posamezniki, ki prihajajo v skupnost, so povsem avtonomni in sami izbirajo svoje mesto v skupnosti. Etničnost ni determinirana z zunanjo podobo. Nekaj posameznikov se tako opredeljuje za Slovence, čeprav je le del njihovih prednikov slovenskega porekla (pojav je gotovo tudi obraten). Gre torej za samostojno odločitev, odvisno od posameznikovih zanimanj.

EMPIRIČNA ŠTUDIJA

Kako odkriti slovensko identiteto?

Analiza intervjujev kaže, da so intervjuvanci svojo slovensko identiteto našli na zelo različne načine. Intervjuvanec, star nekaj več kot 60 let, iz manjšega mesteca v zvezni državi Indiani, upokojeni inženir, čigar stari starši so se v ZDA preselili takoj po prvi svetovni vojni, nam je svoje doživetje opisal takole:

Pred dobrimi dvajsetimi leti smo se z družino vračali z dopusta na vzhodni obali. Med vožnjo sem ob cesti zagledal smerokaz »SNPJ Recreation Center«. V trenutku me je prešinilo, da je bila moja babica članica te organizacije. Ne da bi vprašal družino, sem zavil s ceste ter ustavil na posestvu. Ulile so se mi solze, našel sem samega sebe. Ugotovil sem, da bo naslednji konec tedna tam največji slovenski dogodek leta – Slovenefest. Vrnil sem se v službo in rekel: »Ali mi podaljšate dopust ali pa dajem odpoved!« Šel sem na Slovenefest in takoj rezerviral počitniško kočo – za ta konec tedna za vsako leto do smrti. Pogosto se šalim, da imamo družinsko pravilo, da se nihče ne sme roditi, poročiti ali umreti med tem koncem tedna. (intervju 1)

Pri tem posamezniku je zanimivo, da je edini med intervjuvanci od doma ohranil nekaj slovenskega jezika. Njegova babica je z njim govorila ljubkovalno, zato so vse besede, ki se jih spomni, pomanjševalnice: npr. mizica, stolček, solatica, srček ...

Sam sem ga spoznal na polka prireditvi v Clevelandu. Udeležil se je je skupaj s prijateljem iz istega mesta. Tam sta edina Slovence, a preden sta izvedela, da sta oba Slovence, sta se poznala že dvajset let. Predniki drugega intervjuvanca so se v ZDA priselili pred prvo svetovno vojno. Sogovornika sta v

4 Ob tem sicer ne smemo spregledati opozoril Bösa (v Genov 2012: 271), da v ZDA prihaja do bistvene razlike glede možnosti (ne)opredeljevanja po etnični pripadnosti: odvisna je od evropskega ali afriškega izvora. Evropske etničnosti so predvsem kulturni vir, ki ga lahko uživaš, če želiš; prosto ga izbiraš, kolikor ustreza tvojemu življenjskemu slogu (po Waters 1990). Nasprotno pa je afro-ameriška pripadnost zaradi fizičnih značilnosti (npr. barve kože) neizogibna in hote ali nehoti vpliva na vsak delček posameznikovega življenja, če mu je to všeč ali ne (po Davis 1991).

domačem mestecu skupaj ustanovila slovensko društvo, katerega edina člana sta. Vsako sredo zvečer se srečata, »da se pogovarjava, kako je biti Slovenec« (intervju 2).

Tudi zgodba drugega intervjuvanca je podobna. Pripoveduje, da se v družini ni ohranilo veliko slovenske zavesti. Mama mu je nekoč kupila knjigo o Sloveniji, toda po njegovih besedah naj bi bil preveč zaposlen, zato je knjiga vrsto let ležala na polici. Danes upokojeni profesor srčne kirurgije se je selil po številnih mestih ZDA. Iskanje korenin ga je začelo zanimati po 40. letu, še bolj pa po upokojitvi. Pravi, da danes večino prostega časa nameni iskanju glasbe in informacij o Slaku in Avseniku na internetu. Izročil mi je svojo vizitko, na kateri je v središču napis »Polka loving Slovenian«, spodaj in z manjšimi črkami pa vsi ugledni nazivi, povezani z njegovo zdravniško in profesorsko službo. Sogovornik me je ganjen odpe-ljal do svojega avtomobila in odprl zdravniško torbo. Na vrhu je imel dva tradicionalna slovenska kmeč-ka noža za delo na polju (majhna srpa). Dejal je, da ju je dobil ob prvem obisku v Sloveniji, ter pojasnil, zakaj ju vedno nosi s seboj: »Sedaj ko sem ugotovil, kdo sem, nočem tega nikoli več izgubiti. Hočem, da se vedno, ko odprem torbo, takoj spomnim, od kod sem in kam spadam« (intervju 2). Ponosen je, da je izdelal zelo obsežno družinsko drevo ter zbral obsežno podatkovno in slikovno gradivo o širokem sorodstvu, rodovnih povezavah in družinski zgodovini. V prvem delu je lično zbral in opisal zgodovino slovenskega etničnega ozemlja. Njegova velika želja je, da bi o tem izdal knjigo. Povsem drugačna pa je izkušnja 32-letnega profesorja prava na univerzi v Clevelandu. Svojih motivov se takole spominja:

Moj oče se je v ZDA preselil po drugi svetovni vojni kot begunec v času komunizma. Zaradi službe se je preselil v Severno Karolino, kjer je bil edini Slovenec. Poročil se je z dekletom poljskih korenin. Doma nismo ohranjali slov-enske tradicije, niti me niso naučili jezika. Le enkrat letno (običajno za praznike) smo obiskali sorodnike v Cleve-landu. Navduševali so me slovenska skupnost, vsi dogodki in družba. Po zaključenem študiju sem se zaposlil v New Yorku v veliki odvetniški pisarni, dodatno pa sem predaval na univerzi v Georgetownu. Po nekaj letih sem zaprosil za mesto na univerzi, saj nisem več želel delati kot odvetnik. V ZDA imajo pravne fakultete centralno evidenco: kandidat odda vlogo, ki jo nato dobijo vse fakultete, in če jih zanima, ga kontaktirajo. Kot profesor sem bil izbran na 30 različnih univerzah. Brez premišljanja sem izbral Cleveland, saj sem bil prepričan, da želim zaradi slovenske skupnosti živeti v tem mestu. Slovenci so krasni ljudje. Sedaj sem v Clevelandu že nekaj let in nimam niti najmanjše želje, da bi živel kje drugje. (intervju 3)

Uvodne zgodbe so širok okvir, ki ga vse preostale pripovedi le še dopolnjujejo. Družina dekleta v zgo-dnjih 20. letih iz Kalifornije spada v povojno politično migracijo. Nikoli se niso vključili v slovensko skup-nost, imajo pa sorodnike v Clevelandu. Na poletno šolo iz naravoslovne smeri svojega študija⁵ se je na clevelandsko univerzo vpisala prav zaradi slovenske skupnosti, čeprav je na mnogih drugih univerzah študij kakovostnejši. V času pogovora je bila tik pred diplomo (v Kaliforniji). Ker ima zelo dobre ocene, lahko računa na stipendijo za doktorski študij. V ZDA je veliko kakovostnejših študijev s tega področja, a njena prva želja je Cleveland, saj želi živeti v slovenski skupnosti. Jezi se na očeta, ki je ni naučil jezika, čeprav ga je kot otrok še govoril (intervju 4).

Spet drugačna je zgodba ženske v drugi polovici 40. let, ki je leta 2009 na družabnem omrežju Facebook prejela sporočili dveh sorodnikov iz Slovenije (pošiljatelja se med seboj nista poznala). Stik sta vzpostavila, ker sta na podlagi priimka preverjala, če so morda v sorodu. Ugotovili so, da skupno sorodstvo sega v čas pred prvo svetovno vojno, ko se je njena družina preselila čez lužo. Intervjuvanko je tako začel zanimati njen slovenski izvor, zato je sorodnike povabila v ZDA. Med obiskom so si, ker niso imeli skupnega jezika, pomagali s prevajalcem. Nato so jo povabili v Slovenijo. Vpisala se je na tečaj slovenščine, po vrnitvi domov pa se je vključila še v številne druge slovenske dejavnosti, ki jim sedaj namenja ves prosti čas (intervju 5).

Zanimiv je primer gospoda sredi šestdesetih let, potomca povojnih političnih beguncev iz okoli-ce Toronta v Kanadi, menedžerja največjega podjetja na svetu za prodajo določene kemične spojine.

5 Spoznal sem jo prav med poletno šolo.

Starši so se zaradi travm iz druge svetovne vojne povsem oddaljili od slovenske skupnosti. Čeprav ga je sčasoma njegov izvor začel zanimati, se z vprašanjem slovenstva ni ukvarjal. Kot razlog navaja pomanjkanje časa zaradi službe. Leta 2008 je prvič odšel v Slovenijo; odtlej jo je obiskal že šestkrat. Začel je iskati sorodnike ter izdelovati družinsko drevo, kar razloži z besedami »hočem razumeti, kdo sem« in »hočem ohraniti zgodovino« (intervju 6). Samo v ZDA je našel okoli 50 bratrancev v drugem kolenu. Njihovi predniki so se v ZDA preselili že pred prvo svetovno vojno. Sedaj vse službene poti po državi načrtuje tako, da hkrati lahko obiskuje sorodnike; poti v mesta, kjer nima sorodnikov, prepušča podrejenim. Družinsko drevo hrani v sefu, saj pravi, da je to najdragocenejša stvar, ki jo ima, tega dela pa ni mogoče ponoviti (intervju 6). Posebna in zelo zanimiva je zgodba gospoda v poznih srednjih letih, vodje oddelka ene največjih odvetniških pisarn na svetu s sedežem v Clevelandu. Spominja se:

Šele sedaj ugotavljam, da so imeli stari starši s sorodniki iz Slovenije zelo veliko stikov. K sreči so ohranjena vsa pisma, ki jih počasi odkrivam. Babica je vodila zelo natančno evidenco, komu od sorodnikov doma so kaj poslali. Domnevam, da je tako želela pomagati vsem sorodnikom enakovredno. Otrokom in vnukom niso nikoli niti govorili o prvi domovini niti niso povedali, da so Slovenci, temveč da so prišli iz Avstrije. Pri 20. sem želel spoznati rodne kraje svojih prednikov. Kot hipi sem se brez posebnega načrtovanja z nahrbtnikom odpravil v Evropo. Prispel sem v Salzburg in začel govoriti slovensko (kolikor sem se jezika še spomnil iz otroštva), prepričan, da vsi v Avstriji govorijo slovensko. Nihče me ni razumel, kar me je zelo šokiralo. Potikal sem se po mestu in tako me je ustavila policija. Ko sem jim povedal zgodbo, so me spravili v svoj avtomobil. Prepričan sem bil, da sem aretiran, v resnici pa so me peljali vse do meje z Jugoslavijo. Nato sem potoval po državi in našel sorodnike, kar pa me ni posebej nagovorilo. Po vrnitvi domov se z doživetim nisem ukvarjal. Ko se je čez dvajset let v Sloveniji začel proces osamosvajanja, pa se je v meni nenadoma nekaj zganilo. Začutil sem, da sem Slovenec; vse dni sem spremljal medijska poročila. Več kot 200-krat sem klical v Belo hišo ter jih pozival, naj priznajo samostojno Slovenijo. (intervju 7)

Manj vedra je zgodba mladega fanta na začetku tridesetih let, rojenega na podeželju v Indiani, kjer je preživel tudi mladost. Pripoveduje, da se v tistem okolju ni dobro počutil, s sošolci v srednji šoli ga niso povezovala podobna zanimanja; vse se je vrtelo okrog televizije in športa. Začel se je zanimati za izvor svojega priimka in ugotovil, da je bil njegov dedek Slovenec. V Clevelandu je odkril veliko slovensko skupnost. Naročil se je na slovenski časopis, in ko je videl oglas za šahovski turnir, se je prijavil ter prvič odšel v Cleveland. Življenje slovenske skupnosti ga je zelo navdušilo, zato se je odločil za selitev. To obdobje opisuje takole:

Vseskozi mi je jasno, da želim umreti v Clevelandu. V tem mestu želim pognati korenine. Po priselitvi sem vedel, da bi rad za ženo našel Slovenko, ob petkih s slovenskimi prijatelji obiskoval slovenski ali hrvaški bar, ob sobotah hodil na ples v enega izmed narodnih domov, v nedeljo pa se z družino in prijatelji družil na Pristavi. Hkrati sem se želel naučiti slovenščine, zato sem se prijavil na šolo slovenskega jezika v Ljubljani.⁶ Dobil sem štipendijo ter tam preživel eno leto (2008/09). Nato sem si želel ostati v Sloveniji, kar pa zaradi potečene vize ni bilo mogoče. To me je zelo prizadelo, zbolel sem v glavi, lahko rečem, da sem znorel. (intervju 8)⁷

Nato se je vrnil domov k staršem v Indiano, čez nekaj let pa se je spet preselil v Cleveland, ki ga je pojmoval kot svoj dom. Zaradi zdravstvenih težav danes živi na družbenem robu, a se še vedno vključuje v slovensko skupnost. Poseben je primer gospe v poznih šestdesetih letih, ki ves čas živi v zvezni državi Minnesota, v kraju Ely, ki je bil v preteklosti večinoma slovenski. Za svoje korenine se je začela zanimati v starosti štiridesetih let, ki naj bi bila po njenem mnenju leta, ko se človek začne ukvarjati z vprašanji izvora. Izdelala je družinsko drevo, se dejavno vključila v rodoslovno društvo, zato je danes v

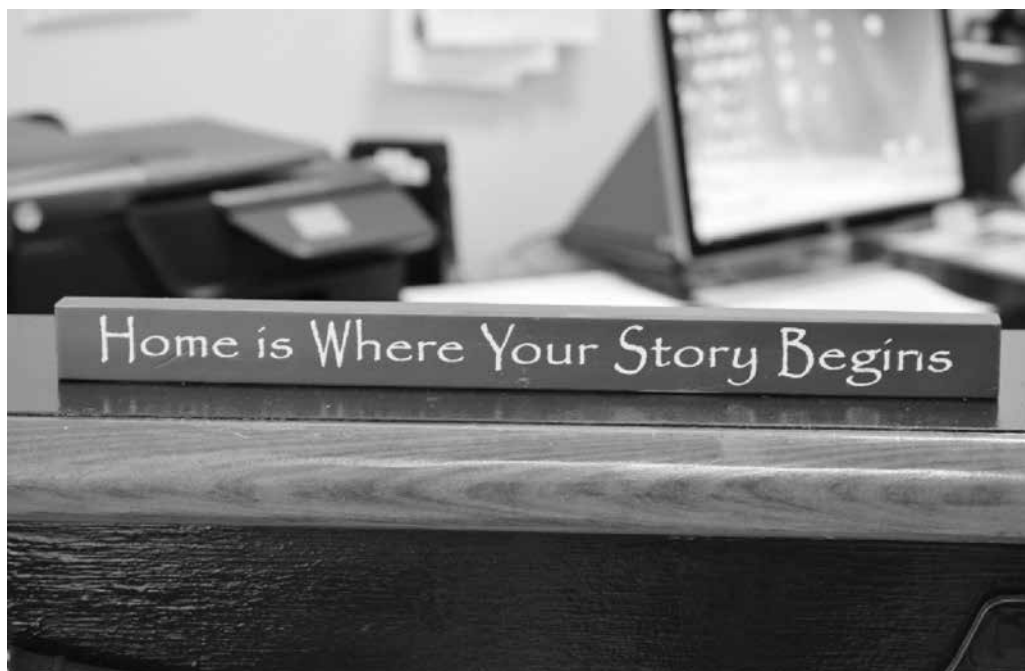
⁶ Danes povsem tekoče govori slovenski jezik.

⁷ Intervjuvanec je dejansko hudo duševno zbolel (op. a.).

rednih stikih s Clevelandom, ki ga prej ni poznala. Ob tem omeni, da neko ameriško podjetje na podlagi DNK-analize izdeluje karte, ki pokažejo, iz katerega dela Evrope so prišli predniki. Tako je odkrila, da so bili njeni predniki iz Vzhodne Evrope, Turčije, z Iberskega polotoka in Britanskega otočja: »To je moje etnično ozadje, medtem ko je to, da sem Slovenka, moja politična opredelitev.« V tej izjavi lahko zaznamo nadpovprečno reflektiranje lastnega položaja. Sledi mu mitološki pogled, saj izvirno povezanost z Britanskim otočjem poveže s tem, da so Kelti prej živeli na območju Slovenije, nato pa so se selili na Britansko otočje. Intervjuvanka predvideva, da tudi po tej strani izvira s slovenskega ozemlja (intervju 9).

Analiza intervjujev kaže zelo raznolike motive za iskanje korenin in etničnega izvora. Pri nekaterih so se pojavili nenadoma, medtem ko je druge slovenski izvor nagovarjal dolga leta in so se pri tem postopoma vse bolj udeleževali. Nekateri so že v otroštvu prejeli vsaj določeno vedenje in znanje, drugi so začeli povsem na začetku. Različni so tudi končni cilji: pri nekaterih življenje v slovenski skupnosti, pri drugih poznavanje družinske zgodovine, tretji želijo spoznati še živeče sorodnike ...

Pri tem sta zanimivi dejstva, ki ju pogosto posplošujemo. Prvo je, da gre – razen v predzadnjem primeru – za zelo uspešne posameznike, zato ne moremo reči, da jih je vodila neka eksistencialna kriza ali da bi bilo iskanje nečesa novega nekakšna tolažba za siceršnje nezadovoljstvo z življenjem. Hkrati pa je mogoče, da se tudi zelo uspešnim posameznikom v določenem trenutku življenje zazdi prazno, zato začno iskati globlji smisel, s katerim je neizogibno povezano vprašanje izvora. Druga posplošitev pa je, da je nadpovprečen delež intervjuvancev začel iskati svojo slovensko identiteto prav v letih 2008 in 2009. To lahko razložimo z objektivnim dejstvom, da je Slovenija takrat uživala največji mednarodni ugled v zgodovini (ekonomski kazalci so bili najvišji, država je predsedovala Svetu EU), kar ponovno potrjuje že velikokrat ponovljeno prepričanje, da se posamezniki veliko raje in lažje identificirajo z uspešno in ugledno državo. Poleg tega je takrat v Clevelandu deloval zelo priljubljen konzul Republike Slovenije, ki je bil nadpovprečno vključen v življenje skupnosti, užival je splošno odobravanje in bil poznan tudi širše po ZDA in Kanadi. Ker posamezniki sami niso znali analizirati vzrokov za vzbuditev nenadnega zanimanja, lahko le predvidevam, da gre najverjetneje za preplet obeh opisanih vzrokov.

Slika 1: Napis na vhodu v prostore slovenskega rodoslovnega društva v Clevelandu. Vir: Osebni arhiv avtorja

Odnos do slovenskih organizacij

Ker se etnično identiteto razume kot kolektivni pojav, v raziskavi pa sem se srečal z zelo individualističnim pristopom, me zanima, ali se takšni posamezniki vključujejo v kolektivno življenje skupnosti ali svojo identiteto iščejo in ohranjajo sami. Ob tem vprašanju lahko opazimo zelo različne prakse. Prvi in drugi intervjuvanec sta poleg v svoje društvo včlanjena v bratsko organizacijo SNPJ⁸ in se, po njihnih besedah, približno šestkrat letno udeležita slovenskih dogodkov v Clevelandu (intervju 1 in 2). Intervjuvanec 5 pa se dejavno posveča odkrivanju sorodnikov, izvora družine ter zgodovine krajev, od koder izhajajo njegovi starši. Edina slovenska struktura, s katero je povezan, je slovenska pisarna v župniji Sv. Vid, kjer imajo bogato zalogo slovenskih knjig, ki jih priložnostno hodi iskat iz Toronta.⁹ Drugačno sodelovanje v slovenskih strukturah ga ne zanima, saj se mu dogajanje zdi preveč hrupno, pogosto folklorno (intervju 6).

Povsem drugače slovenstvo v okviru slovenskih struktur doživljata intervjuvanca 3 in 6. Intervjuvanec 3, univerzitetni profesor prava, je kot prostovoljec delil sendviče na koncertu zbora Korotan, kjer sem ga tudi spoznal. Hkrati je dejaven v obeh osrednjih bratskih organizacijah, tako KSKJ¹⁰ kot SNPJ, član Pristave, župnije Sv. Vid; redno se udeležuje vseh slovenskih dogodkov. Pravi, da tam preživlja ves prosti čas; vsi njegovi prijatelji so Slovenci (intervju 3).¹¹ Intervjuvanka 6 je zelo vključena v rodoslovno društvo, kjer kot prostovoljka pomaga ljudem iskati korenine; je učenka sobotne šole za odrasle, aktivna članica bratske organizacije AMLA,¹² ustanovila je knjižni klub, kjer se enkrat mesečno srečujejo in pogovarjajo o prebranih knjigah o Sloveniji. Večinoma berejo knjige o slovenski zgodovini (čeprav gre izključno za potomce predvojne migracije, veliko pozornost posvečajo dogajanju med drugo svetovno vojno in po njej), ki so napisane v angleščini, a govorijo o slovenskih tematikah. V skupini se je pojavila ideja, da bi skupaj napisali knjigo o zgodovini slovenske skupnosti v Clevelandu. Tudi ta sogovornica dejavnostim v slovenski skupnosti namenja ves prosti čas (intervju 6).

Preostali intervjuvanci se gibljejo nekje vmes. Intervjuvanec 7 je tako učenec sobotne šole za odrasle v župniji Sv. Vid. Navdušen je nad učenjem jezika, hkrati pa precej kritičen. Zaradi (po njegovih besedah) minimalne podpore šoli s strani Republike Slovenije morajo pri pouku uporabljati predpisane učbenike, ki prihajajo iz Slovenije. Po njegovem mnenju so povsem nefunkcionalni, namenjeni migrantom v Slovenijo, ki imajo drugačne potrebe kot potomci slovenskih izseljencev. Poleg tega se udelestvuje v knjižnem klubu in se ukvarja z individualnim raziskovanjem družinske zgodovine (intervju 7).

Intervjuvanec 8 se je pred boleznijo bistveno bolj udeleževal v slovenski skupnosti, sedaj pa je le član župnije Sv. Vid; obiskuje sobotno šolo za odrasle. Zelo je ponosen, da vsako leto na dan slovenske državnosti v centru za duševno bolne, ki ga dnevno obiskuje, priredi proslavo v obliki kosila s tradicionalnimi slovenskimi jedmi, postreže sok, uvožen iz Slovenije, po hiši razobesi slovenske zastave, v ozadju pa se vrti slovenska zabavna in narodno-zabavna glasba. O tem vsako leto napiše članek v slovenski časopis (intervju 8).

Povsem drugače je bilo pri intervjuvanki 10, saj se je njena družina v provinco Ontario v Kanadi preselila po drugi svetovni vojni. Sogovornica pravi, da niso bili politična migracija, želeli so se izseliti že pred vojno, a ker to takrat ni bilo mogoče, so se izselili po njej. Kot otrok je bila vključena v slovensko

8 Slovenska narodna podpora jednota.

9 Ob tem dodajam, da je intervjuvanec strasten zbiratelj (slovenskih) knjig. Ob pregledu knjižnice sem našel tudi primerke knjig o slovenskih umetnikih v češkem in poljskem jeziku. Intervjuvanec je, poznavajoč imena umetnikov, knjige kupil, a nevedč jezika ni vedel, da niso v slovenščini. To tudi kaže, da imajo nakupi knjig pri njem bolj simbolni kot praktični pomen.

10 Kranjska slovenska katoliška jednota.

11 Naj dodam, da je intervjuvanec tudi mestni svetnik ene med clevelandskimi občinami. Živi v predmestju, kjer je tudi kandidiral; tam je nadpovprečen delež slovenske poselitve. Na volilnih plakatih s ponosom poudarja strešico pri črki »č« v svojem priimku. Pravi, da je veliko slovenskih glasov zagotovo pridobil s tem, ker ne skriva svojega etničnega ozadja.

12 American Mutual Life Association.

župnijo in je plesala v folklorni skupini, po smrti babice pa je izgubila povezavo s slovenstvom. Pozneje se je preselila v New York, del družine pa zdaj živi v Parizu. Ugotovila je, da bi, če bi imela državljanstvo ene od evropskih držav, lažje obiskovala sorodnike v Franciji, zato se je pozanimala o možnosti pridobitve slovenskega. Ker se zanj zahteva petletna vključenost v eno od slovenskih organizacij, se je priključila slovenski župniji v New Yorku. Najprej je bilo njeno sodelovanje le površinsko, nato pa jo je slovenstvo začelo izredno zanimati. Tako je danes zelo dejavna članica župnije in predsednica Slovenske (ženske) zveze za ta del ZDA. V New Yorku se trudi v skupnost privabiti mlade, ki so Slovenijo zapustili v zadnjih letih, a se ne želijo vključiti v izseljenske skupnosti (intervju 10). V tem primeru opazimo ravno nasproten pojav: vključitev ni bila posledica odkritja korenin, ampak je načrtovano fiktivno članstvo v slovenski organizaciji privedlo do (ponovnega) odkritja etnične identitete.

Individualistični ali družinski projekt?

Naslednje pomembno vprašanje je, kako opisane transformacije in aktivnosti posameznikov sprejemajo njihove družine. Izkušnje in življenjske prakse so zelo raznolike. Intervjuvanec 1 je tako povedal, da je doslej sam štirikrat obiskal Slovenijo. Do prvega obiska je bila žena izredno negativna do njegovega zanimanja, nato pa ga je začela podpirati. Ob zadnjem obisku pred tremi leti je potovanje finančno omogočil petnajstim družinskim članom, od tega osmim vnukom. Pravi, da so vsi Slovenijo začutili kot svoj dom. Eden od vnukov naj bi rekel: »Slovenija je moje srce.« Ko so jim starši predlagali, da gredo na izlet v Italijo, niso hoteli iti, saj so želeli v Sloveniji izkoristiti vsak trenutek. Za 16. rojstni dan (ko so po ameriški zakonodaji postali delno polnoletni), so si vsi želeli enako darilo: letalsko karto za Slovenijo (intervju 1).

Z večjo grenkobo pa o tematiki govori njegov kolega (intervju 2), ki pravi, da otroke slovenstvo le malo zanima, da jih pogovor o koreninah hitro zdolgočasi. Tudi intervjuvanca 8 družina ne podpira pri njegovem zanimanju za slovenske korenine, pravi pa, da so se sčasoma tega navadili. Intervjuvanka 5 ima dva brata in dve sestre, a nihče med njimi ne kaže zanimanja za slovenstvo. To se mu zdi razumljivo, saj družinam primanjkuje časa. Intervjuvanec 6 pravi, da je od dveh sinov eden navdušen nad slovenstvom, drugi pa prav nasprotno. Podobno je z bratom in s sestrama, a se s tem ne obremenjuje preveč; skrbi ga le, ali bodo znali ceniti izdelavo obsežnega družinskega drevesa. Opazimo torej lahko, da gre za precej individualne projekte; zanimanje je težko prenesti na druge družinske člane. Morda tudi zato, ker se je večina začela zanimati za slovenske korenine v srednjih letih, ko z otroki niso več bili tako tesno povezani.

Slika 2: Utrinek z bejzbol tekme, posvečene slovenski kulturni dediščini in polki. Vir: Osebni arhiv avtorja

Odnos do Slovenije

Naslednje obravnavano vprašanje je zelo raznolik odnos do Slovenije. Intervjuvanec 3 je edini, ki kljub svojemu udejstvovanju še ni bil v Sloveniji. Čeprav trdi, da ni imel časa zaradi intenzivnega študija in začetnega dokazovanja v službi ter v naslednjem letu načrtuje prvi obisk, pri njem nisem zaznal pretirano močne želje. Zdi se, da obisku ne pripisuje večjega pomena. Intervjuvanka 5 je bila v Sloveniji enkrat, sedaj pa že za štiri leta vnaprej načrtuje naslednje potovanje, ko bi s seboj rada peljala nečakinjo (potovanje načrtuje ob okrogli življenjski obletnici sorodnice v Sloveniji). Čeprav pravi, da je v Sloveniji zelo uživala, tolikšen premor kaže, da si ponovnega obiska kljub dejavnemu sodelovanju v skupnosti ne želi tako močno. Pomenljiva je izjava, da sta ji od nekdanj vseh angleška kultura in zgodovina. Če bi bilo službeno mogoče, bi se preselila v Anglijo, od tam pa večkrat obiskala Slovenijo.

Povsem nasproten je položaj pri intervjuvancu 1, ki je svojo zgodbo opisal takole:

Sedaj bom začel jokati, saj ob pripovedovanju te zgodbe vedno jočem. Ko sem šel prvič v Slovenijo, sem pristal na letališču v Benetkah in tam najel avtomobil. Mejo sem prečkal blizu Nove Gorice. Takoj za mejno črto sem se ustavil, pokleknil na travo, jo odkopal ter v roke vzel slovensko zemljo. S to zemljo sem nato napolnil levi žep srajce, da bi bila čim bližje srcu. Odtlej tam vedno nosim vrečko slovenske zemlje (izvleče jo iz žepa in jo jokajoč pokaže), ki bo šla z menoj tudi v krsto. (intervju 1)

Slovenijo je nato obiskal še trikrat in s seboj pripeljal vse sorodstvo. Ob zadnjem obisku je najel ansambel Lojzeta Slaka ter na piknik povabil 35 sorodnikov. Pove, da je ansambel igral dve uri več od dogovorjenega časa, saj so se počutili tako dobro, da sploh niso želeli dodatnega plačila.

Tudi pri preostalih intervjuvancih opažam, da se jim obiski Slovenije zdijo pomembni, zato se tja pogosto odpravijo. Pri tem združujejo obiskovanje sorodnikov, iskanje družinske zgodovine in odkrivanje lepote Slovenije. V odgovorih lahko opazimo tako kolektivni kot individualni element: kolektivni v doživljanju Slovenije kot domovine prednikov, čudovite dežele, Slovencev kot prijaznih ljudi, ponosa, da je država samostojna; individualni pa kot dom, kjer je rojstna hiša prednikov, kraj, kjer so se po travnikih in poteh sprehajali predniki, kraj izvora. Dodajmo še pripoved intervjuvanca 2, ki je zelo navdušen nad stalnimi stiki s sorodniki v Sloveniji, ki pa žal ne kažejo takega zanimanja. Pravi, da na vsako sporočilo, ki ga pošljejo, odgovori še isti dan, nato pa mora čakati mesece na njihov odgovor. Med preostalimi intervjuvanci imajo nekateri stalne stike s sorodstvom v Sloveniji (intervjuvanca 5 in 6), drugi občasne (intervjuvanca 1 in 7), nekateri stikov sploh ne gojijo (intervju 3), en intervjuvanec sorodnikov v Sloveniji sploh ne pozna več (intervju 8).

Povezanost etnične in verske identitete

Pri preučevanju tega vprašanja sem izhajal iz večkrat zapisane predpostavke, da so se slovenski imigranti in njihovi potomci, čeprav neverni, v diasporičnih skupnostih pogosto vključevali v etnične župnije. Predstavljale so jim predvsem družabni prostor (za opis stanja glej Klemenčič 1995: 131). Pri obravnavi svojih intervjuvancev te hipoteze ne morem potrditi. Večinoma so sicer versko dejavni (med vsemi intervjuvanci se je za nečlana katerekoli verske skupnosti opredelil le intervjuvanec 1; intervjuvanec 2 pa je dejal, da je sicer katoličan, a ne živi v katoliškem zakonu, iz njegovih besed ni bilo zaznati velike verske dejavnosti), toda povezanost s slovensko identiteto je zelo šibka ali pa je sploh ni.

Intervjuvanec 3, ki vsako nedeljo hodi k slovenski maši v Clevelandu, čeprav ne govori slovensko, bi bil lahko primer verske dejavnosti zaradi etničnosti. A njegova razlaga je drugačna. Pravi, da se je kot katoličan, ki gre v vsakem primeru vsako nedeljo k maši, vprašal, zakaj ne bi hodil v slovensko župnijo in se ob tem skušal naučiti jezika. Etnično motivacijo torej zaznamo pri izbiri župnije, ne pa pri verski opredelitvi. Vera ima pomembno vlogo tudi v življenju intervjuvanca 8, ki prihaja iz protestantske družine. V

katolištvo se je spreobrnil šele po povratku iz Slovenije in bolezni, kar utemeljuje s pravilnostjo nauka. Da bi spreobrnjenje ločil od etničnosti, je zakramente za sprejem v katolištvo prejel v afro-ameriški župniji v Clevelandu. Sedaj je dejaven član slovenske župnije v Clevelandu, enkrat mesečno pa gre k nemški maši, saj ga zelo zanima nemška kultura. Sogovornica 5 je dejavna katoličanka, a v ameriški župniji. Nekaj članov njene družine je vključenih v protestantsko cerkev. Intervjuvanec 6 iz Toronta se vsako nedeljo in občasno med tednom udeležuje katoliških maš, toda ne v slovenski cerkvi. Moti ga predvsem, da je pri slovenskih mašah na prostem v poletnem času premalo zbranosti. Intervjuvanec 7 je kot katoličan dejaven v italijanski etnični župniji v Clevelandu. S prvo ženo sta se ji priključila zaradi bližine, še danes pa ostaja njen član. Tesnejše povezanosti med obema kategorijama ni, opažam pa, da je med intervjuvanci visok delež vernih. Etničnost in religioznost sta torej področji, ki nagovarjata isti tip ljudi.

SKLEP

Na podlagi zapisanega lahko sklenem, da gre pri analiziranih življenjskih zgodbah za opolnomočenje posameznikov, ki so začeli iskati svoje – v izvorni družini že izgubljene – korenine. Njihovi motivi so najrazličnejši, vsem pa sta skupna velik entuziazem in zavedanje, da jih na novo odkrita identiteta osrečuje. Kljub temu ne morem reči, da so bili prej nesrečni ali neuspešni, saj gre večinoma za posameznike, ki so na poklicnem in družbenem področju zelo uspešni. Posamezni primeri se med seboj seveda razlikujejo, zato posplošitve niso primerne. Lahko rečem, da se za identiteto večina začne zanimati okrog petinštiridesetega leta, čeprav so med intervjuvanci tudi trije, ki so se z iskanjem svojih korenin soočali že bistveno prej. Čeprav gre za njihove osebne projekte, je zanimivo, da večina začuti željo in potrebo po dejavni vključitvi v etnične organizacije. Nekateri jim nato namenijo ves prosti čas in se udeležujejo na najrazličnejših področjih, drugi pa se vključijo le v organizacije, vsebinsko povezane s področjem, ki jih posebej zanima. Tudi v tem primeru sem se srečal z izjemo, ko se intervjuvanec ne želi vključevati v organizirane dejavnosti. Kljub temu je opazno, da se organizacijam ne more povsem izogniti, saj jih potrebuje za informiranje, logistiko itd. Etnična identiteta kot kolektivna zavest je torej neločljivo povezana z organiziranimi strukturami.

Najpomembnejša značilnost tega tipa individualizacije je, da je v primerjavi z vsemi preostalimi primeri, ko posamezniki bežijo od tradicije, skupnosti, ustaljenih struktur, situacija povsem obratna. Posledica individualizacije je bil najprej odklon njihovih prednikov od skupnosti. Drugi val individualizacije pa vodi v nasprotno smer: posamezniki iščejo svoje korenine, kar pogosto izrazijo z besedami: »Želim vedeti, kdo sem.« Identiteto torej neločljivo povezujejo z etničnim izvorom. Da gre pri njenem odkrivanju za zelo individualističen model, ne nazadnje dokazuje dejstvo, da analizirani intervjuvanci na novo pridobljeno identiteto v tolikšni meri težko prenašajo na potomce ali druge družinske člane. Njihov zgled sicer motivira sorodstvo, a vendar ne tako intenzivno. V ameriških osnovnih šolah obravnavajo vprašanje posameznikovega izvora, o čemer morajo učenci napisati spis, nato pa se v razredu pogovarjajo o tematiki.¹³ Zanimivo je, da tega ni omenil nihče med intervjuvanci.¹⁴ Očitno iskanje korenin postane pomembno v poznejšem obdobju, kar – kot lahko sklepamo iz predstavljenih zgodb – mnogim popolnoma spremeni življenje. Ne le spremeni, temveč postane celo središčno zanimanje posameznikovega delovanja.

13 Za nekatere otroke je bila izkušnja tudi travmatična, saj Slovenija (ki takrat kot država še ni obstajala) ni bila dovolj ugledna destinacija, zato so se jim drugi otroci posmehovali (glej npr. Milharčič Hladnik 2005).

14 Temu vidiku v raziskavi nisem posvečal posebne pozornosti. V preteklosti ameriška in kanadska družba manjšinskim kulturam nista bili naklonjeni. Ko se v izobraževalnem sistemu nedominantnih kultur ni več pojmovalo omalovažujoče, temveč se jih je začelo predstavljati kot zanimive ter unikatne, se je povečalo tudi zanimanje posameznikov za njihov etnični izvor. To bi najlažje potrdili ali ovrgli s primerjalnim pristopom o obujenem zanimanju za lastne korenine priseljencev v drugih etničnih skupnostih. A to bi zaradi obsega zahtevalo ločeno raziskavo (glej tudi Milharčič Hladnik 2004b).

VIRI IN LITERATURA

- Adams, Matthew (2006). Hybridizing habitus and reflexivity: Towards an understanding of contemporary identity? *Sociology* 40/3, 511–528.
- Atkinson, Will (2010). *Class, individualization, and late modernity: In search of the reflexive worker*. Basingstone: Palgrave Macmillan.
- Banks, Marcus (1996). *Ethnicity: Anthropological Constructions*. London, New York: Routledge.
- Bernard, H. Russell (1995). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches*. London: Altamira press.
- Bauman, Zygmund (2001). *The Individualized Society*. Cambridge: Polity.
- Beck, Ulrich (1983). Jenseits von Stand und Klasse? Soziale Ungleichheiten, gesellschaftliche Individualisierungsprozesse und die Entstehung neuer sozialer Formationen und Identitäten. *Soziale Ungleichheiten* (ur. Reinhard Kreckel). Göttingen: Otto Schwartz & Co (Soziale Welt, Sonderband 2), 35–74.
- Beck, Ulrich, Beck Gernsheim, Elisabeth (2002). *Individualization: Institutionalized individualism and its social and political consequences*. London, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Bös, Mathias (2012). New Forms of Reflexive Ethnization: Value-Normative Universalism and Ethnic Particularism. *Global Trends and Regional Development* (ur. Nikolai Genov). New York: Routledge.
- Crawford, James (2000). *At War With Diversity: US Language Policy in an Age of Anxiety*. Tonawanda, NY: Cromwell Press.
- Čebulj Sajko, Breda (2000). *Razpotja izseljencev: Razdvojena identiteta avstralskih Slovencev*. Ljubljana: Založba ZRC.
- Danilova, Elena (2012). Individualization under Precarious Conditions. *Global Trends and Regional Development* (ur. Nikolai Genov). New York: Routledge.
- Davis, F. J. (1991). *Who is black? One nation's definition*. University Park: Pennsylvania State University Press.
- Fazal, Shehina, Tsagarousianou, Rosa (2001). Diasporic Communication: Transnational Cultural Practices and communicative Spaces. *Javnost – The Public* 9, 1.
- Genov, Nikolai (2008). Comparing Patterns of Interethnic Integration. *Interethnic Integration in five European Societies* (ur. Nikolai Genov). Hamburg: Krämer.
- Genov, Nikolai, ur. (2012). *Global Trends and Regional Development*. New York: Routledge.
- Genov, Nikolai (2015). Challenges of individualization. *International Social Science Journal* 64, 209–210.
- Giddens, Anthony (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Stanford: Stanford University Press.
- Glazer, Nathan, Moynihan, Daniel, P. (1963). *Beyond the Melting Pot: The Negroes, Puerto Ricans, Jews, Italians, and Irish of New York City*. Harvard: The MIT Press.
- Klemenčič, Matjaž (1995). *Slovenes of Cleveland: A creation of a new nation and a new world community Slovenia and the Slovenes of Cleveland, Ohio*. Novo mesto: Dolenjska založba.
- Koderman, Miha (2015). *Nazaj v domači kraj: Prostorske in turistične razsežnosti obiskovanja Slovenije s strani izseljencev in njihovih potomcev iz Avstralije*. Koper: Univerzitetna založba Annales.
- Koderman, Miha, Mihelič Pulsipher Lydia (2012). Social and Spatial Aspects of Root Tourism in Slovenia: The case of the Slovene-American Diaspora. *Dve domovini / Two Homelands* 35, 163–176.
- Lamut, Urša, Macur, Mirna (2012). *Metodologija družboslovnega raziskovanja od zasnove do izvedbe*. Ljubljana: Vega.
- Lukšič Hacin, Marina, Toplak, Kristina (2012). Teoretizacija multikulturalizma in etnične ekonomije v luči ohranjanja kulturne dediščine med migranti. *Dve domovini / Two Homelands* 35, 107–118.
- Marentič, Požarnik, Barica (2001). Uspešna prenova terja enakopravnejši položaj »alternativne« raziskovalne paradigme in učitelja raziskovalca. *Sodobna pedagogika* 2, 64–80.

- Milharčič Hladnik, Mirjam (2004a). Ohranjanje etnične identitete in tradicije med slovenskimi izseljenci in njihovimi potomci v Združenih državah Amerike. *Dve domovini / Two Homelands* 19, 121–140.
- Milharčič Hladnik, Mirjam (2004b). Šolske izkušnje v multikulturnem okolju Združenih držav Amerike skozi zgodbe slovenskih priseljenk. *Dve domovini / Two Homelands* 20, 217–232.
- Milharčič Hladnik, Mirjam (2005). *Američanke*. Dokumentarni film. Ljubljana: Televizija Slovenija.
- Milharčič Hladnik, Mirjam (2007). Avto/biografičnost narativnosti: Metodološko teoretični pristopi v raziskovanju migracijskih izkušenj. *Dve Domovini / Two Homelands* 26, 31–46.
- Milharčič Hladnik, Mirjam (2016). Nadzor nad nadzorom: Strategije upiranja in avtonomnost delovanja migrantk v sodobni in zgodovinski perspektivi. *Dve domovini / Two Homelands* 43, 35–46.
- Mishler William, Pollack, Detlef (2003). On Culture Thick and Thin: Toward a Neo-Cultural Synthesis. *Political Culture in Post-Communist Europe* (ur. Detlef Pollack, Jorg Jacobs). Združeno kraljestvo: Ashgate.
- NIC (2012). Global Trends 2030: Alternative Worlds. Washington D.C.: National Intelligence Council.
- Puskas, Julliana (2002) The Magyars in Cleveland 1880–1930. *Identity, Conflict and Cooperation* (ur. David Hammack). Cleveland: Western Reserve Historical Society.
- Waters, Mary (1990). *Ethnic Options: Choosing Identities in America*. Berkeley: University of California Press.
- Žigon, Zvone (2004). Preservation of Ethnic Identity among Slovenian Emigrants in the Era of Globalization. *Dve domovini / Two homelands* 19, 25–36.

SUMMARY

THE RECLAMATION OF SLOVENIAN IDENTITY BY THE DESCENDANTS OF SLOVENIAN IMMIGRANTS IN THE USA AND CANADA IN THE CONTEXT OF THE GLOBAL TREND OF INDIVIDUALIZATION

Dejan VALENTINČIČ

Among modern global trends, individualization is considered to be one of the most important. It is closely connected with globalization and often interpreted as one of its key processes. The fact that the process of individualization is usually interpreted in connection with the declining importance of traditional social structures, detraditionalization and the liberation of the individual from the traditional culture is especially relevant to us. We are, however, interested in the opposite effect of this trend – what prompts individuals to trace and (re)discover their ethnic roots and, consequently, also to explore traditional culture and heritage. We present this phenomenon through an analysis of the life stories of nearly a dozen individuals. They differ greatly from one another, which makes them very suitable for scientific analysis. All of the stories have some common characteristics, and some telling exceptions. Everyone has their own reasons for tracing their roots. Most of the interviewees set out on their quest in their forties but three of them were just in their twenties. Almost all of them have become significantly involved with Slovenian ethnic organizations, whereas one interviewee is not interested in such involvement. Most of them have strong feelings of attachment to Slovenia and visit it often. However, one of the interviewees has never been to Slovenia and it did not seem that he would ever have a strong desire to do so. They all want their children or other family members and relatives to feel the same enthusiasm. Most of them are religious, but they do not link this with their ethnicity. They also share the belief that the Slovenian language is not that important for their Slovenian identity. Nevertheless, most of them still try to learn the language.